

N:o 12.

Ank. till Riksd. Kansli d. 20 Febr. 1867, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående befrielse för Löjtnanten L. M. Törngren från honom ålagd ersättningsskyldighet i följd af ångkorvetten Orädds sammanstötning med Ryska handelsbriggen Fanny.

(I. A.)

Enligt hvad uti ofvanberörda, den 22 nästlidne Januari till Riksdagen aflåtna och uti 1:sta Samlingen af Bihaget till Riksdagens Protokoller under N:o 19 införda nådiga Proposition omförmäles, hade Sekundlöjtnanten, numera Löjtnanten vid Kongl. Flottan Lars Mauritz Törngren hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhållit att af särskild nåd varda befriad från honom ådömd skyldighet till ersättande af de kostnader, som blifvit Kronan åbragta i följd af timad sammanstötning mellan ångkorvetten Orädd samt Ryska handelsbriggen Fanny.

Af de denna fråga rörande handlingar inhemtas:

att ångkorvetten Orädd, som på eftermiddagen den 16 Maj 1863 under befäl af Kapitenen Pantzerhjelm afgått från Carlskrona på expedition till Rikets vestra kust, under lugnt och vackert väder samt klar luft, i sigte af Sandhammarens fyrar på natten sammanstött med Ryska handelsbriggen "Fanny", förd af Skepparen F. R. Kurtze och stadd på färd från hemorten Libau till England med trälaster, hvarvid briggen så illa skadades, att den, flytande på lasten, måste af korvetten tagas i släptåg samt införas till Ystad, der den sedermera undergick en tidsödande och kostsam reparation, innan resan kunde fortsättas;

Bih. till Riksd. Prot. 1867. 4 Saml. 1 Afd. 5 Häft.

att, efter korvettens återkomst till Carlskrona, undersökning om tilldragelsen hållits inför stationens Krigsrätt, dervid Skepparen Kurtze uppgifvit sina ersättningsanspråk, enligt företedda handlingar, i haveri till . R:dr 29,201: 13. för minskad fraktvinst under reparationstiden » 3,000: —
 taxerad skada å lasten » 72: 30.

R:mt R:dr 32,273: 43.

förutom 1,800 R:dr i månaden, räknadt från den 1 Juli 1863 och till dess han, efter gäldande af hafverikostnaden, kunde fortsätta resan;

att Kongl. Krigs-Hofrätten, efter vederbörlig handläggning af det dit öfverlemnade målet, genom utslag den 26 Augusti 1864 förklarar, att, som någon felaktighet vid briggen Fannys manövrering icke kunnat läggas dennas befäl till last, ombordläggningen borde ensamt tillskrifvas bristande uppmärksamhet från ångkorvettens sida, samt att, enär anmärkning om origtigt förfarande icke mot chefen eller någon annan af besättningen å Orädd, än Sekundlöjtnanten Törngren, förekommit, och denne funnits, genom åsidosättande af den uppmärksamhet, som honom i egenskap af vakthafvande Officer å korvetten vid tillfället ålegat, hafva vållat dennas ombordläggning med briggen Fanny, han alltså, jemlikt 2 Kap. 13 § Krigsartiklarne dömdes att undergå extrajudiciell bestraffning enligt vederbörande stationsbefälhafvares bestämmande, äfvensom att ersätta all den genom ombordläggningen förorsakade skada och förlust, samt i sådant afseende till Kongl. Maj:t och Kronan utgifva ej mindre beloppet af kostnaden för reparationen å Orädd, enligt utan anmärkning lemnad räkning, med 917 R:dr 51 öre, än ock hvad Kongl. Maj:t och Kronan till följd af de utaf Skepparen Kurtze emot densamma väckta anspråk, öfver hvilka det icke tillkommer Krigs-Hofrätten att sig yttra, komme att vidkännas; hvarförutan Törngren ålades att för inställelse vid Krigsrätten ersätta derstädes i målet hörda vittnen; att Törngren, under anförande till sitt försvar, att han, genom af fartygschefen anbefallda pejlingar af Sandhammarsfyrarne, varit hindrad att egna odelad uppmärksamhet åt korvettens manövrering, hos Kongl. Maj:t i underdånighet öfverklagat Krigs-Hofrättens berörda utslag, med anhållan att det samma måtte upphävas och klaganden frikännas ej mindre från det honom ådömda straff än den honom ålagda ansvars- och ersättningsskyldighet, men att, i händelse utslaget i nåder skulle finnas lagligen grundadt, ersättningsskyldigheten måtte, med afseende å ofvan anförda omständighet och hans oförmåga att någonsin kunna gälda det stora ersättningsbeloppet, honom af gunst och nåd eftergifvas; äfvensom Törngren företett ej mindre bevis om oförmåga att ned-sätta ifrågavarande belopp än ock borgen för sin person;

att Högsta Domstolen, som förehaft målet den 8 Mars 1865, funnit skäl ej vara anfördt, som kunde verka ändring i Krigs-Hofrättens utslag; hvaremot, i afseende på den sökta eftergiften af ersättningsskyldigheten, handlingarne öfver-

lemnats till Sjöförsvars-Departementet; att Törngren sedermera undergått den honom ålagda extrajudiciela bestraffning;

att, i afseende på ofvanberörda, Skepparen Kurtze tillkommande ersättning, denne yrkat att af Kronan utbekomma full godtgörelse, enligt de afgifna räkningarne, för den genom ifrågavarande påsegling honom och hans fartyg åbragta skada, samt att Kongl. Maj:t under den 30 December 1863, vid det redan då utredda förhållande, att sammanstötningen och deraf härflytande följder varit att tillskrifva ensamt bristande uppmärksamhet å ångkorvetten Orädds styrning, funnit Svenska Kronan, såsom egare af samma korvett, icke skäligen böra undandraga sig att i första hand och intilldess den till skadan vållande kunde lagligen varda till ersättnings gäldande förbunden, godtgöra kostnaden för det främmande fartygets iståndsättande m. m. samt fördenskull förordnat, att af samma kostnad så stor del, hvartill rederiet eller fartygsbefälhafvaren kunde med någon säkerhet anses berättigad, skulle af Statsverket, under förbehåll af dess rätt till godtgörelse af den som vederborde, få till Skepparen Kurtze eller hans befullmäktigade ombud förskottsvis utgifvas med 20,000 R:dr R:mt, hvilket belopp och till åtlydnad häraf blifvit från Kongl. Statskontoret den 28 Januari 1864 utanordnad;

att, vid beredning af ärendet, i hvad det rörde ersättningsfrågan, till underdånig föredragning inför Kongl. Maj:t, flera väsendtliga anmärkningar emot den af Skepparen Kurtze afgifna haveriräkning förekommit, hvarföre den ansetts böra undergå behörig granskning af någon i behandlingen af haverifrågor erfaren person, och att af denna anledning Dispachören i Stockholm J. A. Nordvall anmodats att en dylik granskning af Kurtzes ersättningsanspråk verkställa;

att, enligt bemålde dispachörs skriftligen afgifna embetsutlåtande, skadeersättningen till Kurtze icke skäligen kunde bestämmas högre än till R:mt R:dr 27,883: 54 öre jemte ränta å 6 procent på de å detta belopp återstående 7,883 R:dr 54 öre, räknad från den 28 Januari 1864 till den dag, å hvilken sistnämnda medel utbetalades;

att vid härefter skedd underdånig föredragning af berörda ärende inför Kongl. Maj:t den 31 Augusti nästlidna år, i nåder förklarats att, ehuru visserligen dåmera, sedan Kongl. Maj:t med Dess Högsta Domstol gillat Krigs-Hof-rättens uti förevarande mål gifna utslag, Sekundlöjtnanten vid Flottan Törngren vore förpligtad att ersätta all den genom ifrågavarande ombordläggning förorsakade skada och förlust, likväl och då sig visat, att denne, åtminstone för det närvarande, vore oförmögen till skadans gäldande, funne Kongl. Maj:t, vid detta förhållande och i stöd tillika af grunden för förberörda nådiga beslut den 30 December 1863, Svenska Kronan, såsom egare af ångkorvetten Orädd, böra i första hand vidkännas fullgörandet af den Törngren ålagda ersättningsskyldighet och följaktligen till Skepparen Kurtze, utöfver ofvannämnda redan till honom afräkningsvis utlemnade belopp och under enahanda dervid fästadt förbehåll om

Kronans rätt att af Törngren söka sitt åter, äfven utgifva hvad af den fordrade ersättningen vidare kunde finnas böra bemälde skeppare eller hans rederi skäligen tillkomma; hvarjemte Kongl. Maj:t, med godkännande af Dispachören Nordvalls liqvitationsförslag, under ofvannämnda förbehåll om Törngrens ersättnings-skyldighet, i nåder förordnat, att omförmälda tillskottsbelopp, 7,883 R:dr 54 öre R:mt, jemte ränta derå enligt den föreslagna beräkningsgrunden, skulle ytterligare såsom förskott af Statsverkets medel utgå samt af Kongl. Statskontoret under förskottstitel anordnas och till Skepparen Kurtze eller hans ombud i behörig ordning utbetalas; Kurtze dock öppet lemnadt att, om han icke med den honom sålunda tillerkända ersättningen åtnöjdes, emot Kronan, i den ordning gällande Sjölag föreskrifver, vidare utföra den talan, hvartill han kunde finna sig befogad; och

att till följd af detta nådiga beslut, enligt hvad Kongl. Statskontoret uti underdånig skrifvelse den 31 nästlidna December anmält, Skepparen Kurtze och Handlanden m. m. J. E. Gamper, såsom gemensamt egare af förenämnda handelsfartyg, genom behörigen befullmäktigadt ombud fått den 22 förutgångna Oktober emottaga det dem tillerkända återstående ersättningsbelopp 7,883 R:dr 54 öre jemte 6 procents ränta derå från den 28 Januari 1864 till liqvitationsdagen, eller tillhoppa 9,171 R:dr 18 öre R:mt, emot det att bemälde fartygsegare skriftligen erkänt sig hafva blifvit godtgjorda för samtliga reparationskostnader samt för den yrkade skadeersättningen, för tidspillan o. s. v., och förklarat att de ej vidare egde någon fordran hvarken hos Kongl. Svenska Regeeringen eller emot sagda Kongl. krigskorvett.

Beträffande Löjtnant Törngrens underdåniga anhållan om eftergift af den honom i målet numera slutligen ålagda ersättningsskyldighet, hvilken, utom skadeståndet till Skepparen Kurtze och hans meddelegare i briggen Fanny, 29,171 R:dr 18 öre R:mt, omfattade kostnaderna för afhjelpande af de ångkorvetten Orädd genom ifrågavarande sammanstötning åbragta skador till belopp af 917 R:dr 51 öre, eller tillsammans 30,088 R:dr 69 öre, samt ersättning till tvänne båtsmän för inställelse till vittnesförhör vid Krigsrätten i Carlskrona; så och enär den Törngren till last lagda felaktighet vid korvettens manövrering icke syntes hafva omfattat någon uppenbar vårdslöshet, utan snarast varit att hänföra till bristande rådighet och sinnesnärvaro i det afgörande ögonblicket, hade Kongl. Maj:t häruti samt uti den omständighet, att Törngren, såsom enligt föredet vederbörligt intyg saknande annan tillgång än sin lön, skulle bringas på fullkomligt obestånd och derigenom nödgas att lemna tjensten, i fall omförmälda betydliga ersättningsbelopp hos honom utkräfdes, utan att Staten derigenom vunne någon väsendtligare minskning i sin förlust, funnit sig ega skälig anledning att, med förklarande att Löjtnanten Törngren icke kan frikallas från utgifvande af godtgörelsen till tvänne af Krigsrätten för vittnesförhör inkallade båtsmän, föreslå Riksdagen att medgifva, det bemälde löjtnant, som enligt sina förmäns

förmäns vitsord i öfrigt visat goda anlag och håg för tjensten samt derjemte städse ådagalagt ett hedrande uppförande, fördenskull och med afseende på här förut anförda bevekande omständigheter, måtte befrias från fullgörandet af den honom i öfrigt ålagda ersättningsskyldighet och att, i händelse af Riksdagens bifall härtill, så väl hela den briggen Fannys befälhafvare och egare tillerkända samt af dem numera utbekomna ersättningssumma, som ofvanberörda för ångkorvetten Orädds iståndsättande beräknade kostnadsbelopp måtte i Statsverkets räkenskaper få afskrifvas.

Stats-Utskottet, till hvilket denna nådiga framställning blifvit remitterad, har, efter granskning af frågan rörande handlingar, tagit detta ärende i öfvervägande; men då ifrågavarande ombordläggning, som inträffat under lugnt och vackert väder samt klar luft, enligt Krigs-Hofrättens och Högsta Domstolens sammanstående åsigt vore att ensamt tillskrifvas bristande uppmärksamhet från ångkorvetten Orädds sida, samt Törngren, enär anmärkning om origtigt förfarande emot någon annan icke förekommit, ansetts genom åsidosättande af den uppmärksamhet honom, i egenskap af vakthafvande officer å korvetten, vid tillfället ålegat, hafva vållat berörda ombordläggning, finner Utskottet, äfven för exemplets skull, det möta särdeles viktiga betänkligheter emot Törngrens befriande från allt ersättningsansvar för den Kronan under sådana förhållanden tillskyndade betydliga förlust; hvadan Utskottet hemställer,

att den nådiga framställningen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 18 Februari 1867.

På Utskottets vägnar:

Ol. Im. Fähræus.

Häremot reserverade sig Herr *A. O. Wallenberg*, Friherre *C. Beck-Früs* samt Grefve *H. Wachtmeister*.
